

C. S. Lewis. Artimo meilė

Yra keturios pagrindinės ir trys dieviškosios dorybės. Dieviškosios - tai tikėjimas, viltis ir meilė. Karitatyvinė, arba artimo, meilė dabar reiškia tiesiog tai, kas anksčiau buvo vadinama „išmalda“ - dalijimu vargšams. Iš pradžių šis žodis turėjo kur kas platesnę reikšmę.

(Nesunku suprasti, kaip jis įgavo dabartinę reikšmę. Jei žmogus myli artimą, dalyti vargšams - vienas akivaizdžiausių, jo daromų darbų, todėl žmonėms ėmė atrodyti, tarsi tai ir būtų visa artimo meilė. Lygiai taip pat rimas yra akivaizdžiausias poezijos elementas, ir žmonės ėmė laikyti poeziją tiesiog rimuota kalba ir niekuo daugiau). Artimo, arba karitatyvinė, meilė reiškia „krikščioniška meilė“. Bet krikščioniška meilė nėra emocija. Tai ne jausmų, o valios nuostata; tokia valios nuostata, kurios natūraliai laikomės savo ir turime išmokti jos laikytis kitų atžvilgiu. Meilė sau reiškia, jog ne sau patinkame, bet linkime sau gero. Lygiai taip pat krikščioniška meilė (arba karitatyvinė meilė) artimui yra visai skirtingas dalykas nei patikimas ar žavėjimasis. Kai kurie žmonės mums „patinka“ arba yra mūsų „mėgstami“, o kiti ne. Svarbu suprasti, kad šis natūralus „mėgimas“ nėra nei nuodėmė, nei dorybė, lygiai kaip valgio mėgimas ar nemėgimas. Tai tiesiog faktas. Bet, žinoma, tai, ką mes su tuo darome, yra arba nuodėminga, arba dorybinga.

Natūralus ko nors mėgimas ar simpatija palengvina „artimo meilę“ jiems. Taigi paprastai mūsų pareiga yra skatinti simpatijas - kuo labiau „mėgti“ žmones (taip, kaip dažnai mums reikia ugdyti mankštos arba sveiko maisto pomėgį) - ne todėl, kad pats šis mėgimas yra artimo meilės dorybė, o dėl to, kad jai tai padeda. Kita vertus, reikia labai budriai sekti, kad kokio nors žmogaus mėgimas nepaverstų mūsų nemylinčiais ar net neteisingais kitų atžvilgiu. Būna atveju, kai net mūsų mėgimas konfliktuoja su mūsų artimo meile žmogui, kurį mėgstame. Pavyzdžiui, beprotiškai įsimylėjusią motiną natūralus žavėjimasis gali gundyti „gadinti“ vaiką - patenkinti savo švelnumo impulsus būsimos tikrosios vaiko laimės sąskaita.

Nors natūralus mėgimas paprastai skatintinas, klaidinga manyti, kad ugdyti meilę artimui - tai sėdėti ir stengtis sukelti savo simpatijos jam jausmus. Kai kurie žmonės yra „šalto“ temperamento. Todėl jiems gali būti sunkiau, bet tai ne nuodėmė, lygiai kaip blogas virškinimas nėra nuodėmė; ir tai neatima progos ir neatleidžia nuo pareigos išmokti artimo meilės. Taisyklė mums visiems yra tobulai paprasta. Negaišk laiko svarstydamas, ar myli savo artimą: veik taip, tarsi mylėtum. Vos pradėję tai daryti, iškart atrandame vieną didžiųjų paslapčių. Kai elgiatės taip, tarsi ką nors mylėtumėte, jūs netrukus imate jį mylėti. Įžeidę nemėgstamą žmogų, imsite jo nemėgti dar labiau; ir priešingai - padarius jam paslaugą, tas jausmas sumažės. Tačiau čia yra viena išimtis. Jei padarote jam gera ne todėl, kad patiktumėte Dievui ir paklustumėte artimo meilės įstatymui, o norėdamas pasirodyti šaunus ir atleidžiantis, padarote jį savo skolininku, o paskui laukiate jo „dėkingumo“ - tikriausiai jums teks nusivilti. (Žmonės ne kvailiai: jie labai greitai pajunta norą pasirodyti ir žeminantį globėjiškumą). Bet padarę gera kitam žmogui tiesiog todėl, kad tai yra žmogus, sukurtas (kaip ir mes) Dievo ir trokštantis sau laimės (kaip ir mes jos trokštame), būsime išmokę jį truputį labiau mylėti arba bent mažiau nemėgti.

Vadinasi, nors krikščioniška artimo meilė sentimentaliems žmonėms atrodo labai šaltas dalykas ir nors ji yra visiškai skirtinga nuo simpatijos, vis dėlto ji veda prie simpatijos. Krikščionis skiriasi nuo žemiškiems dalykams atsidavusio žmogaus ne tuo, kad esą pastarasis jaučia tik simpatijas ar „mėgimus“, o krikščionis - tik „artimo meilę“. Žemiškasis žmogus maloniai elgiasi su kai kuriais žmonėmis, nes jie jam „patinka“; krikščionis, stengdamasis maloniai elgtis su kiekvienu, pastebi, kad kuo toliau, tuo daugiau žmonių jis mėgsta, įskaitant net ir tuos, kurių iš pradžių net neįsivaizdavo galėsiąs mėgti.

Tas pats dvasinis dėsnis pasibaisėtinais veikia ir priešinga kryptimi. Vokiečiai turbūt pirmiausia blogai elgėsi su žydais, nes neapkentė jų; vėliau kur kas labiau jų neapkentė, nes buvo blogai su jais elgęsi. Kuo esate žiauresnis, tuo labiau neapkęsite; ir kuo labiau neapkenčiate, tuo žiauresnis tapsite, ir taip - amžinas užburtas ratas.

Ir gėris, ir blogis auga su dvigubomis palūkanomis. Todėl maži kasdieniai mano ir jūsų sprendimai tokie be galo svarbūs. Mažiausias geras poelgis šiandien - tai strateginio punkto užėmimas, iš kurio po keleto mėnesių galbūt galėsite laimėti pergalių, apie kurias niekad nė nesvajojote. Iš pažiūros neįžymiai nuolaidžiauti geidulingumui ar pykčiui šiandien - tai prarasti kalnagūbrį, geležinkelio liniją arba placdarmą, kurį užėmęs priešas gali pradėti kitaip neįmanomą ataką.

Kai kurie rašytojai žodį „meilė“ vartoja ne tik krikščioniškai meilei tarp žmonių aprašyti, bet ir Dievo meilei žmogui ir žmogaus meilei Dievui apibūdinti. Dėl pastarosios žmonės dažnai nerimauja. Jiems sakoma, kad reikia mylėti Dievą. O jie savyje neranda jokio panašaus jausmo. Ką jiems daryti? Atsakymas toks pat kaip ir pirma. Veikite taip, tarsi myletumėte. Nesėdėkite stengdamiesi pagaminti jausmus. Paklauskite savęs: „Jei tikrai žinočiau, kad myliu Dievą, ką daryčiau?“ Atsakę sau, eikite ir darykite tai.

Apskritai Dievo meilė mums yra kur kas saugesnė apmąstymų tema negu mūsų meilė Jam. Niekas negali visada jaustis pamaldžiai nusiteikęs; ir net jei galėtume, ne jausmai svarbiausia Dievui. Krikščioniška meilė - Dievui ar žmogui - yra valios dalykas. Jei stengiamės vykdyti Jo valią, paklūstame įsakymui „Mylėk Viešpatį, savo Dievą“. Jei panorės, Jis duos mums meilės jausmus. Mes negalime jų sukurti patys ir negalime jų reikalauti kaip teisės. Bet svarbiausia, ką reikia prisiminti: nors mūsų jausmai atsiranda ir išnyksta, Jo meilė mums - nesikeičia niekuomet. Jos nesusilpnina mūsų nuodėmės ar abejingumas; ir todėl niekada nesilpnsta jos ryžtas išgydyti mus nuo tų nuodėmių, kad ir kiek tai kainuotų ir mums, ir Jam.

Iš C. S. Lewis knygos „*Tiesiog krikščionybė*“, *Katalikų pasaulio leidiniai*, 2007 m.

<http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2011-10-23-c-s-lewis-artimo-meile/70856>

